

Molins de Rei, plural; femení, singular

ANNA SUÑÉ CARBONELL, UNA DONA SILENCIADA 1925-1961

Francesc Ballester Lozano

Des de l'inici de la revista L'Espai, en aquesta secció s'ha intentat fer conèixer aspectes de la vida de dones molinenques que, d'alguna manera, han tingut rellevància en la història de la vila, i s'han publicat articles realitzats a partir de la recerca històrica o de la recuperació de la memòria oral. Se n'han fet sobre Estefania de Requesens, Josefa Trocha, Margarida Xirgu, Anna Canalies, Roseta Canalies, Caterina Casas, etc...¹

En aquest article parlarem de l'Anna Suñé i Carbonell. Us convidem a descobrir-la o recordar-la llegint aquesta aproximació biogràfica que hem pogut elaborar gràcies a la memòria oral i a les fonts documentals que encara es conserven. Desitgem, especialment, que aquest article permeti a alguns lectors retrobar bocins del temps viscut i que potser tenien oblidats. Existeix una generació de molinencs i molinenques que van compartir moments de la curta vida d'aquesta dona que, de ben segur, per tot el que va fer per a la gent del poble i per a gent que no ho era, mereix ser recordada.

Infància i adolescència

Joan Suñé Escofet (29-12-1899), d'ofici paleta, veí de Molins de Rei i Anna Carbonell Godies (1900), natural de Rubí, van contraure matrimoni i van compartir la casa situada al número 36 del carrer de Samaranch amb Antònia Escofet Arús. Actualment, aquesta casa està restaurada i pertany a una altra família. En el registre civil, secció matrimonis, no hi ha constància del seu casament a la vila; és més

que probable, doncs, que es casessin a Rubí, d'on Anna Carbonell era filla. Sí que consten en el padró municipal de l'any 1930 (família núm. 453, assentaments 2009 a 2013).

El 6 de setembre de 1925 va néixer a Molins de Rei la filla del matrimoni, l'Anna Suñé i Carbonell (Ani-

Tenim constància que va estudiar a l'escola de les Filles de la Doctrina Cristiana (Les Monges), situada al carrer de Verdaguer, cruïlla amb el carrer de Bruc.

ta). Es portava dos anys amb el seu germà Joan (Joanet), que va néixer el 27 de setembre de 1927. L'Anna Suñé es troba registrada a Molins de Rei (Llibre del registre civil, secció naixements, tom 18, de 22-2-1925 a 8-8-1926), igual com el seu germà (tom 19). La llevadora d'ambdós parts va ser la Josefa Tuset Sala. Podem recordar que la Josefa Tuset Sala va ajudar a néixer molts molinencs i moltes molinenques sense tenir la consideració de llevadora oficial municipal i, per tant, sense un sou fix. Més tard, va ser designada llevadora oficial Magda-

Nenes i nens del carrer del Fanalet (1930).

lena Corcoll (1932-1977), la tasca de la qual ha estat reconeguda pel consistori que li ha dedicat un carrer.

De la infantesa de l'Anita Suñé, hem pogut recuperar-ne algunes coses gràcies a la memòria oral i a l'aportació d'alguna fotografia. Tenim constància que va estudiar a l'escola de les Filles de la Doctrina Cristiana (Les Monges), situada al carrer de Verdaguer, cruïlla amb el carrer de

Com que tots dos pares treballaven, l'Anita Suñé passava força estones, sortint de l'escola, a casa de veïns. Tenia amistat, entre d'altres, amb la filla de cal Rebulà, la Carme Rebulà.

Bruc. Principalment va tenir dues mestres, sor M. Assumpta i sor M. Teresa. Qui va compartir amb ella aquests anys d'infantesa i d'estudi la recorda com una companya a qui agradava xerrar molt i de tot, espavilada, que se'n sabia sortir molt bé, que anava fent sense sobresortir en els estudis, i que era força de la broma. Li agradava molt saltar a corda i jugar a bitlles al carrer del Fanalet (l'actual carrer del pintor Fortuny). De més gran, gaudia anant amb bicicleta; la prestava sovint a les amigues que no en tenien.

Els pares de l'Anita Suñé treballaven a Can Malvehy, una fàbrica que encara roman dempeus al carrer d'Anselm Clavé. Tothom amb qui hem parlat ens ha explicat que recorden el pare de l'Anita amb una cama amputada; la va perdre a conseqüència de la diabetis i això l'obligà, anys més tard, a deixar l'empresa. Com que tots dos pares treballaven, l'Anita Suñé passava força estones, sortint de l'escola, a casa de veïns. Tenia amistat, entre d'altres, amb la filla de cal Rebulà, la Carme Rebulà. En aquesta casa venien llet de la vaqueria de ca la Mariona, situada a la carretera, a l'actual avinguda de Barcelona, núm. 113 (xamfrà amb el carrer de la riera de la Mariona). D'aquesta

vaqueria en sortia un carro que repartia la llet entre els punt de venda de la població, on les famílies l'anaven a comprar. Una d'aquestes lleteries era cal Rebulà. Els Suñé i els Rebulà tenien lligams familiars. Alguns dies, després d'escola, la Carmeta i l'Anita anaven a portar la llet a casa els clients.

L'Anita Suñé va fer la primera comunió l'any 1934 o 1935 (no s'ha pogut verificar del tot documentalment), anys en què mossèn Colom ja no era a la Parròquia. En el Molins de Rei d'aquell temps, els veïns es freqüentaven i solien ajudar-se entre ells quan hi havia alguna celebració. L'Anita Suñé va fer la primera comunió amb la corona, els cordons del vestit i la bosseta que li havien deixat. Eren temps de preguerra i en les comunions d'aquells anys ja no es feien les processons senceres de la tarda. Un cop l'Anita Suñé va ha-

L'Anita Suñé tenia deu anys quan va començar la guerra i, en la seva creixença, va suportar les penúries de tots aquells anys, així com el canvi de règim polític que es va produir.

ver fet la comunió al matí, com la resta de nens i nenes, va participar en l'habitual processó de la tarda, però llavors les processons es reduïen a passar pel carrer de Baix, després enfilaven pel carrer Major i tornaven a l'església. Les nenes que feien la primera comunió eren considerades "Filles de Maria".

La Guerra Civil va trasbalsar el país i va colpejar durament la vida de tots els pobles, tot enfrontant uns veïns amb els altres. Molins de Rei no va ser una excepció. A les cases properes a la de la família Suñé - Carbonell, com en moltes altres cases de la vila, hi va haver incidents. L'Anita Suñé tenia deu anys quan va començar la guerra i, en la seva creixença, va suportar les penúries de tots aquells anys, així com el canvi de règim

Molins de Rei, plural;
 femení, singular

ANNA SUÑÉ CARBONELL, UNA DONA SILENCIADA 1925-1961

Francesc Ballester Lozano

polític que es va produir i tot el que durant tant de temps va comportar.²

L'afició per la música

A l'Anita Suñé l'afició musical li ve de molt petita; de fet, d'abans de fer la primera comunió. Gràcies a les explicacions que ens han fet, hem sabut que li va agradar molt un pianet

L'Anita Suñé va compaginar els estudis musicals amb la feina. Acabada la guerra, va entrar a treballar a l'empresa Martí - Port SL.

de fusta d'una octava que li havien regalat a una amiga per Reis i que havia estat comprat a Barcelona. El pare d'aquesta noia, quan va tornar a anar a la ciutat, li'n va comprar i regalar un de semblant, a l'Anita Suñé. Més enllà d'aquest apunt, en

Mestres, i en va ser una de les alumnes més avantatjades. No s'ha pogut trobar amb certesa l'any en què va començar els estudis musicals, però és força probable que fos cap als dotze anys. El 24 de maig de 1944, amb divuit anys, l'Anita Suñé feia el seu debut com a concertista a Ràdio Barcelona.³

L'Anita Suñé va compaginar els estudis musicals amb la feina. Acabada la guerra, va entrar a treballar a l'empresa Martí - Port SL. L'empresa, propietat de Florenci Martí i de Joan Port -d'aquí, el nom-, coneguda com "Les Cotilles", era al carrer de Verdguer, 145. S'hi entrava per on actualment venen al detall productes de l'empresa Naturana Ibérica, S.A. Al costat, al núm. 147, hi trobem "La Torre", al pati de la qual s'hi va fer la fotografia dels treballadors i treballadores que ens ha permès datar i conèixer aspectes de la vida laboral

Propietaris i treballadors de l'empresa Martí-Port (1943)

una entrevista que recull la premsa local l'any 1949, l'Anita Suñé afirma que l'afició musical li venia de quan sortia amb un grup d'amigues, una de les quals tocava el piano; allò la va encisar. Va rebre els ensenyaments musicals de piano del mestre Sebastià

de l'Anna Suñé. Cal recordar, també, que aquesta empresa havia estat primerament a cal Bonells, després va passar a l'antiga fàbrica de "Les Cintes" i, redimint un cens amb el Sr. Mas, va poder emplaçar-se al lloc esmentat.

Molins de Rei, plural;
femení, singular

Molins de Rei, plural; femení, singular

És força probable que l'Anita Suñé hi entrés a treballar cap als quinze o setze anys. A l'empresa, des d'un primer moment, va responsabilitzar-se de tots els aspectes administratius relacionats amb el personal. Els qui coneixien l'empresa Martí-Port ja sabien que no trobarien l'Anita Suñé als despatxos de l'entrada, com correspondria, al costat de Florenci Martí i Joan Port, amb Rosa Subirachs (secretària de direcció) i Pepet Mestres (cap de comptabilitat) prop seu, i, a les tardes, Lluís Puiggari (pare), que ajudava en la comptabilitat. L'Annita Suñé, perquè ho desit-

Hi ha molts molinencs i moltes molinenques que recorden el seu enfrontament amb l'alcalde de la vila, Eduard Metje Cuscó, arran de la celebració de Carnestoltes i de la seva negativa que la gent pogués anar amb màscares.

java, tenia el seu escriptori en un dels dos altells que dominaven tot el taller i que estava separat de la direcció. Durant anys va tenir de col·laboradora en la seva tasca administrativa M. Dolors Bordas. Possiblement, volia treballar en aquell altell perquè li agradava tenir un contacte més directe amb les treballadores, així com amb Vicenç Hurtado (tallador de l'empresa) o amb Conxita Mach (encarregada principal).

Tothom qui ens n'ha parlat ha subratllat el fet que, tot i la joventut, l'Anita Suñé era una persona que resolvia amb eficiència i eficàcia la seva feina. No solia desplaçar-se a Barcelona per qüestions laborals. Se la recorda com una noia simpàtica a qui li agradava molt parlar i que podia parlar de tot. Tenia molt caràcter, era una noia de molta personalitat que superava les seves possibles mancances amb una gran decisió; poques coses l'aturaven, demostrava gran capacitat i empena personal. Probablement, els qui la van conèixer coincidirien a dir que tenia un petit punt altiu, per bé que no era menyspreadora. També

hi ha coincidència a manifestar que l'Anita Suñé no et podia deixar indiferent quan la tractaves i que, per tant, atès les seves fortes conviccions, podia xocar per les seves idees amb més d'una persona.

Hi ha molts molinencs i moltes molinenques que recorden el seu enfrontament amb l'alcalde de la vila, Eduard Metje Cuscó, arran de la celebració de Carnestoltes i de la seva negativa que la gent pogués anar amb màscares. Més enllà de si va passar o no la nit tancada a la casa de la vila, o de si es va acabar fent el ball amb màscares, el que pensem que cal destacar és la forta personalitat que tenia. No li importava enfrontar-se amb el poder local, si ella pensava que no era correcta la decisió que s'havia pres. L'estira-i-arrotonsa amb l'alcalde el va guanyar l'Anita Suñé. No hi haurà fonts documentals que ho provin, però és ben probable que les amistats que ella tenia forcesin, després d'aquell incident, el relleu al capdavant de la casa de la vila.

A aquesta manera de ser cal afegir la generositat i la solidaritat que mostrava (de la qual parlarem) i com sabia encaixar les bromes que li podien fer. A tall de mostra, hi ha una anècdota laboral que posa de manifest que l'Anita Suñé sabia agafar-se bé les bromes: Les treballadores de Martí Port van buscar la complicitat del noi Joan Port (fill) perquè aquest es cansés corrent pel pati de la fàbrica i, després, esbufegant i amb veu trencada digués a l'Anita Suñé que hi havia un jove ben plantat al darrera de la fàbrica que només feia que preguntar per ella. Sembla que va estar força estona cercant el jove galant sense èxit, per a satisfacció de tots els companys. No va haver-hi cap problema. És possible que les joves noies treballadores conguessin l'interès que un noi que no era de Molins de Rei tenia per l'Anita Suñé i li muntessin, per això, la broma.

No era estrany que, tot i estar treba-

ANNA SUÑÉ CARBONELL, UNA DONA SILENCIADA 1925-1961

Francesc Ballester Lozano

Anna Suñé i la seva alumna Lolín Hernández (1952).

barris de Barcelona, a Ràdio Nacional d'Espanya a Barcelona, al Foment Cultural i Artístic i a la Joventut Catòlica de Molins de Rei, Martorell, Sant Feliu de Llobregat, etc... A més, van col·laborar habitualment en les celebracions de la missa de l'església dels Padres, en la part musical i de cant. Ambdues van tenir una estreta relació d'amistat. Lolín Hernández va ser dama d'honor en el casament de l'Anita Suñé i, abans del seu casament, l'havia acompanyada a Mallorca a conèixer la família de qui seria el seu espòs. Les circumstàncies matrimonials d'una banda, i la mort pre-

matura de l'Anita Suñé, per una altra, van interrompre tota la feina que havien fet plegades al llarg de deu anys.

L'Anita Suñé no va acabar la seva vida laboral a l'empresa Martí-Port. L'Ajuntament de Molins de Rei la va contractar en data 1-3-1958 com a professora de música i dansa de la Secció de nenes del grup escolar de la vila. En el seu contracte s'explicita que havia de donar classe un mínim

L'Ajuntament de Molins de Rei la va contractar en data 1-3-1958 com a professora de música i dansa de la Secció de nenes del grup escolar de la vila. En el seu contracte s'explicita que havia de donar classe un mínim de dos dies a la setmana, llevat del mes d'agost, d'una hora de durada cada sessió.

de dos dies a la setmana, llevat del mes d'agost, d'una hora de durada cada sessió. També, li calia preparar el festival de final de curs amb la participació de les nenes de l'esmentat grup escolar.⁴

Dels anys en què l'Anita Suñé va ser mestra de música se'n té constància gràcies a les cròniques de la vila, les quals van recollir la celebració del

Molins de Rei, plural;
femení, singular

llant, diguéssim als seus caps que s'absentava una estona per anar a tocar amb l'orgue de la parròquia la marxa nupcial en el casament dels molinencs que li ho demanaven. Força parelles donarien testimoni d'aquest fet altruista, com també en donarien d'aquestes absències puntuals els qui compartien feina amb ella. Molts cops l'acompanyava cantant una alumna seva, Lolín Hernández, que gràcies als seus ensenyaments va estar a punt de convertir-se en artista professional.

La Lolín Hernández (que molta gent coneix com la senyora del bar Reixach) va iniciar els estudis de cant i dansa amb l'Anita Suñé quan tenia sis anys (1949). La seva mestra la va anar preparant fins a dur-la a una prova al Teatre Capsa de Barcelona, l'any 1959, perquè pogués obtenir el carnet d'artista professional. Tanmateix, l'Anita Suñé va acomiadar-se com a professora, un cop casada i per motius familiars, acompanyant la seva darrera alumna a la prova professional que li van fer al Teatre Apolo de Barcelona. Mestra i alumna van participar juntes al llarg de tots els anys que van compartir (1949-1959) en nombrosos actes i festivals: festivals anuals celebrats a les Escoles Nacionals, festivals en diferents

ANNA SUÑÉ CARBONELL, UNA DONA SILENCIADA 1925-1961

Francesc Ballester Lozano

festival de final de curs de les Escoles Nacionals de l'any 1959, en què va participar la secció de nenes interpretant danses típiques i cançons populars, amb la presència de les primeres autoritats municipals. La crònica recull la felicitació expressa de l'alcalde a la mestra de música, així com el llistat de danses i cançons interpretades, entre d'altres: "Les petites formiguetes", "A la vora del camí", "Au, anem cap a la Fira", "El llac dels cignes", etc... També, hem trobat a la premsa local les referències al festival de final de curs que es va realitzar l'any següent, en concret, el diumenge dia 10 de juliol, i en què hi va haver danses rítmiques, clàssiques i populars acompanyades al piano per la mestra Anna Suñé i interpretades per la secció de nenes de l'escola.⁵

L'Ajuntament va prorrogar anualment el contracte d'Anna Suñé fins a la seva mort. Després, la va substituir M. Assumpció Castellví Cristòfol, també professora de música i cant. Va ser a partir del mes de març de 1961, d'acord amb la proposta realitzada per la Junta municipal d'ensenyança primària. De la contractació de M. Assumpció Castellví en trobem referència en les mateixes cròniques; també es pot consultar en l'expedient instruït per l'Ajuntament de la vila per a la seva contractació.⁶

L'Anita Suñé sentia passió per la música i, especialment, pel piano. Ella va manifestar en una entrevista que els seus autors preferits eren Chopin, Txaiovski, Rakhmaninov, Albéniz i Wagner, i reservava un lloc especial per a la producció del seu mestre, Sebastià Mestres, del qual va estrenar força peces musicals. Aquest coneixement musical el va utilitzar per aconseguir ajudar qui més ho necessitava, sobretot, nens i nenes (aspecte que més endavant també tractarem i que té a veure amb la solidaritat i generositat de la qual abans parlàvem). L'Anita Suñé afirma en l'entrevista que la peça "La balada romàntica", que ella va estre-

nar a Sebastià Mestres, la tenia enregistrada en disc i que la creació d'aquesta obra li havia estat dedicada pel seu mestre.⁷

Ningú no posa en dubte que l'encantaven els infants. Hi ha qui encara recorda com a principi dels anys quaranta, quan es va tornar a obrir la Federació Obrera i, també, durant algun any a la Joventut Catòlica, va col·laborar en les representacions de "Els Pastorets", sobretot en els quadres on sortien els més menuts vestits d'angelets. Fins i tot,

Hi ha qui encara recorda com a principi dels anys quaranta, quan es va tornar a obrir la Federació Obrera i, també, durant algun any a la Joventut Catòlica, va col·laborar en les representacions de "Els Pastorets", sobretot en els quadres on sortien els més menuts vestits d'angelets.

se li va dedicar un cuplet del qual, gràcies a la memòria oral, hem recuperat un fragment.

Mercè Pujol Tort recorda que Miquel Costa Campmany va dedicar a l'Anita Suñé un cuplet que va cantar el personatge d'en Garrofa, ...:

"La Suñé sembla una lloca
voltada dels seus pollets
per mi <la haran voler loca>
cuitant-se dels angelets"...

No podem afirmar que fos ella qui toqués al piano la música de "Els Pastorets", de Sebastià Mestres. Cal pensar que, en aquells anys, hi havia de pianista Carme Raich o bé, anys més tard, Julià Canals; i encara també hem de recordar Joan Domènech.

El cert és que si mai heu pogut observar les targetes de presentació que feia servir, us deveu haver adonat que sota la seva fotografia i el seu nom sencer (li agradava que sempre l'anomenessin amb els dos cognoms), hi ha explicitada la seva prin-

ANNA SUÑÉ CARBONELL, UNA DONA SILENCIADA 1925-1961

Francesc Ballester Lozano

Ana Suñé Carbonell
PIANISTA

cipal vocació, la de pianista. S'han pogut recuperar dues targetes que l'Anita Suñé va utilitzar. Una és la que porta la mateixa fotografia que després va ser col·locada en el nínxol on està enterrada i que també es va reproduir en el recordatori del dia del seu enterrament; potser és la fotografia més coneguda; l'altra, es pot considerar una troballa, ja que és de quan era més jove i, per tant, més desconeguda.

Després de la seva primera actuació l'any 1944 a Barcelona, l'Anita Suñé va actuar a la sala del Foment Cultural i Artístic de Molins de Rei, i al llarg del temps hi col·laboraria sovint. Hi va interpretar la part musical de l'obra de teatre "Un estudiant de Vic", de Josep M. de Segarra, representada per actors i actrius locals⁸. De la mateixa manera, el fet de tenir contactes a Ràdio Barcelona, sumat a la seva vàlua, li va permetre desplaçar-se a actuar diverses vegades, entre 1945 i 1949, a les emissores de ràdio del País Valencià; va fer concerts a Ràdio Elx, Ràdio Alacant, Ràdio Nacional d'Espanya a València i Ràdio Mediterrani.

L'any 1948, Sebastià Mestres, el mestre de piano de l'Anita Suñé va tenir un atac mentre li impartia classe; va quedar impossibilitat. L'Anita

Suñé qualificava Sebastià Mestres de mestre excel·lent i de compositor immillorable, i així ho deixa palès en una entrevista que li va fer el periòdic Llobregat⁹.

L'any 1950, a Ràdio Barcelona, la pianista molinenca va estrenar del seu mestre la composició "L'Hostal de la Peira"¹⁰. Va ser en aquest any quan l'Anita Suñé va organitzar, i mai més ben dit, un festival d'homenatge a Sebastià Mestres. Si hi ha una cosa fora de dubte i plenament acceptada per tots els qui la van conèixer, és la capacitat que tenia l'Anita Suñé per organitzar actes musicals i benèfics. El dia 25 de novembre de 1950 va organitzar, al Foment Cultural i Artístic, amb la col·laboració de les seves amigues, l'homenatge al mestre i compositor Sebastià Mestres amb la presència de l'esposa i els fills, el cònsol dels EUA i actrius i actors teatrals, com l'Enric Borràs, i del quadre escènic de Ràdio Barcelona. Va ser un festival ple de poesia, dansa, cançons populars, peces de sarsuela, interpre-

En els actes que organitzava l'Anita Suñé mai no faltaven les flors; ella n'era una enamorada i l'entusiasmava rebre'n. Només cal mirar les fotografies que es conserven de l'Anita Suñé per veure que a la solapa dels vestits no hi falta mai el detall d'una flor.

tacions de diversos pianistes, etc... Tota una gran varietat d'actuacions altruistes de joves locals i artistes forans per retre homenatge al seu mestre. L'acte el va cloure ella adreçant al públic unes paraules per agrair-los l'assistència i subratllar la importància de la figura del músic honorat. Els qui van assistir-hi recorden l'emotivitat de l'acte i, especialment, el moment en què fou lliurat un ram de flors a l'esposa del mestre. En els actes que organitzava l'Anita Suñé mai no faltaven les flors; ella n'era una enamorada i l'entusiasmava rebre'n. Només cal mirar les

Homenatge a Sebastià Mestres (25-1-1950).

fotografies que es conserven de l'Anita Suñé per veure que a la solapa dels vestits no hi falta mai el detall d'una flor¹¹.

Atès el que se n'explica, quan organitzava un acte d'aquestes característiques, l'Anita Suñé pràcticament s'encarregava ella sola de tot (artistes, contactes, flors, ...). No obstant això, es valia de la col·laboració d'un grup d'amigues que la premsa anomenava Comissió de senyoretes organitzadores de les gales benèfiques, la qual variava segons els festivals. Hi podem trobar, entre d'altres: Núria Bonells, Núria Fontarnau, Lluïsa Lozano, Carme Lozano, Elvira Cabau, Rosa Picó, Montserrat Escursell, ... En l'acte esmentat van participar força noies i nois de Molins de Rei: Núria Badia, Carme Lozano, M. Rosa Campañà (alumna de Concepció Callao), Rosa Picó, Aurèlia Lladó (va tocar una peça per a violí) i, també, Joan Font (deixeble avantatjat de Concepció Callao). La resta de noies i nois eren del programa radiofònic de Ràdio Barcelona "Siguiendo mi camino", en el qual l'Anita Suñé col·laborava habitualment i on feia actuar sovint la seva alumna talentosa, la Núria Badia. Anys més tard, qui en va prendre el relleu va ser Lolín Hernández, de qui ja hem fet esment.

Sebastià Mestres va morir el 25 de maig de 1951. En totes les seves actuacions com a concertista, l'Anita Suñé inclouria en el seu repertori composicions realitzades pel seu preceptor. Després de la mort de Sebastià Mestres, ella va continuar perfeccionant els seus estudis musicals a Barcelona. Va tenir de professors Ruth Horro Morell, Montserrat Torrent Serra i Charo Contreras. Assistia a classes de perfeccionament al Liceu de Barcelona i, sovint, gaudia de les representacions que s'hi feien. Alguna de les seves alumnes l'havia acompanyada a les funcions del Liceu. L'Anita Suñé va dedicar a les tres professores barcelonines, així com al seu entranyable mestre, un poema a cadascun, recollit en el llibre "Records" (1958). Si bé els poemes

Des de 1953 s'havien radiat interpretacions de l'Anita Suñé per Ràdio Joventut de Molins de Rei, les quals s'anaven a enregistrar a casa seva amb un enorme aparell d'enregistrament, perquè allà hi tenia el piano.

s'han pogut preservar, no es té constància que encara ningú conservi el seu àlbum de fotografies, on guardava retrats de moltes d'actrius i artistes de l'època.

A principi del mes de febrer de l'any 1952, coincidint amb el cap de setmana que a Molins de Rei se celebrava la Fira, l'Anita Suñé va realitzar uns recitals de piano per terres llevantines, interpretant obres de Chopin, Txaiovski, Rakhmaninov, Shuman, Liszt i, també, peces del seu estimat Sebastià Mestres. El setmanari d'espectacles Barcelona Teatral recull la crítica d'aquests recitals i qualifica d'èxit clamorós els que va fer a Ràdio Nacional d'Espanya a València i Ràdio Mediterrani. En aquest article apareix la fotografia de l'Anita Suñé al costat d'una altra de l'artista de cinema Mario Cabré. També, la periodista Carme Perarnau destaca dues peces seves com les

Molins de Rei, plural;
femení, singular

ANNA SUÑÉ CARBONELL, UNA DONA SILENCIADA 1925-1961

Francesc Ballester Lozano

més ben interpretades: "Preludi", de Rakhmaninov i "La balada romàntica", de Sebastià Mestres. El dia 24 del mateix mes, amb motiu d'un viatge que va haver de fer a Lleida, va realitzar un petit recital a l'emissora Ràdio Lleida¹².

Fins al 1958, l'Anita Suñé va anar fent actuacions per diferents emissores de ràdio, especialment a Barcelona. Igualment, gràcies al record de la gent, podem afirmar que des de 1953 s'havien radiat interpretacions de l'Anita Suñé per Ràdio Joventut de Molins de Rei, les quals s'anaven a enregistrar a casa seva amb un enorme aparell d'enregistrament,

dels actes organitzats per l'Anita Suñé. Cal dir que la nostra pianista va arribar a escriure i recollir en un llibre, com hem dit anteriorment, un conjunt de poemes sota el títol "Records" (1958) i que va lliurar un exemplar d'aquest llibre a cadascuna de les persones a les quals havia dedicat un poema¹³.

Caldria destacar també el tarannà generós, solidari i compromès de l'Anita Suñé amb les persones amb dificultats, especialment amb els infants. Aquesta manera de ser no li venia només de quan ja era pianista i tenia reconeixement com a artista. La memòria oral ens ha permès saber

L'Anna Suñé amb unes amigues (1945).

perquè allà hi tenia el piano. I no en tenia només un; en tenia dos, un a la planta baixa i l'altre, al primer pis; també tenia dos violins. De la mateixa manera, en Canalies, director de l'emissora local, li havia demanat més d'una vegada que realitzés alguna petita composició musical que servís de sintonia o de coixí per a algun programa. A l'Anita Suñé li agradava també la poesia i, per tant, no és estrany que gaudís del programa radiofònic "La vida és poesia", en què participava Joan Asensi Barberà, poeta local. Joan Asensi va col·laborar com a rapsode en alguns

que ja de més jove solia demanar espontàniament queviures sobrers a algunes de les cases que tenien camps (unes quantes patates, pomes, uns quants préssecs, llet i tot,...), per dur-los ella mateixa a famílies que sabia que anaven més escassos. Ens han dit que l'Anita Suñé mai no deia per qui eren; ella ho recollia i ella ho lliurava. Hom creu que va ajudar força gent. Les cases que li donaven queviures confiaven plenament que serien lliurats a persones a qui realment els calia. És bo recordar, per poder valorar justament la seva manera de fer, que a casa dels pares de

Molins de Rei, plural; femení, singular

L'Anita Suñé tampoc és que anessin gaire sobrats. Igualment, no hi ha cap dubte que l'Anita Suñé va fer valer els seus coneixements musicals i les seves coneixences personals per organitzar i/o col·laborar de manera altruista en gales i festivals benèfics celebrats a Molins de Rei, Barcelona o en altres poblacions.

Des que va actuar per primera vegada a Ràdio Barcelona (1944), després va anar fent moltes actuacions de caràcter benèfic. Ella mateixa va manifestar en l'entrevista que li van

L'objectiu era recollir fons per als nens pobres dels hospitals, que així podrien tenir joguines el dia de Reis. Era en el programa de Ràdio Nacional d'Espanya a Barcelona dels populars Dalmau i Viñas, un programa pro-reis Mags que s'iniciava el mes d'octubre de cada any i que tenia molta audiència.

fer l'any 1949 que emprava el pseudònim de "Marisa Godies" quan feia aquesta mena d'actuacions per a la ràdio, com les que va fer durant anys en vigílies de Nadal a Ràdio Nacional d'Espanya a Barcelona. L'objectiu era recollir fons per als nens pobres dels hospitals, que així podrien tenir joguines el dia de Reis¹⁴. Era en el programa de Ràdio Nacional d'Espanya a Barcelona dels populars Dalmau i Viñas, un programa pro-reis Mags que s'iniciava el mes d'octubre de cada any i que tenia molta audiència. D'aquesta mateixa entrevista es desprèn que el dia 30 d'octubre de 1949 va actuar en un acte benèfic al Teatre Barcelona, conjuntament amb el quadre escènic de Ràdio Barcelona, Enric Borràs, Emili Vendrell, Alady i Mary Santpere. L'Anita Suñé va arribar a fer una entrevista als dos presentadors, Dalmau i Viñas, que es va publicar al periòdic Llobregat i que va signar amb el seu pseudònim M.G.¹⁵. De fet, mentre es va editar, l'Anita Suñé va col·laborar al periòdic Llobregat

amb diversos articles, tots ells relacionats amb temes artístics: "La genial danzarina Luisa Arenas", "Amparito de Virto Jiménez", "Sr. Juan Viñas y el Sr. Dalmau", etc...¹⁶

Les seves col·laboracions benèfiques a Ràdio Nacional d'Espanya ens permeten introduir un aspecte que potser és poc conegut de l'Anita Suñé. Una de les seves ties, l'Elvira Carbonell, que va viure algun temps a Molins de Rei, es va establir en un pis de Barcelona on tenia recollides un bon nombre de nenes que vivien en situacions familiars precàries (òrfenes, abandonaments,...). En la seva custòdia, l'ajudaven novícies de les Filles de la Doctrina Cristiana i, algunes vegades, se les havia vistes a totes per la vila visitant l'escola de la congregació. En la memòria de dues de les alumnes de l'Anita Suñé queda el record dels diumenges que baixaven a Barcelona i es trobaven amb l'Elvira Carbonell i el grup de nenes. La Núria Badia, a més de tenir present que l'Anita Suñé la portava per tot arreu a actuar i que se n'encarregava de tot, recorda com totes plegades anaven a Ràdio Barcelona, on ella cantava o recitava acompanyada al piano per la seva mestra, molt estimada a l'emissora, i on també actuaven altres nens i nenes de la seva edat del programa radiofònic "Siguiendo mi camino" o "Miniatras".

La Núria Badia va ser probablement una de les alumnes més talentoses que va tenir l'Anita Suñé en una primera època. Per edat, és anterior a la Lolín Hernández, de la qual ja hem comentat que és l'alumna que va tenir una carrera més llarga. L'Anita Suñé també va dur la seva alumna Núria Badia a nombrosos festivals i gales, tant dels pobles de la rodalia com a Ràdio Barcelona o al Teatre Poliorama, on van tenir força èxit. En les seves actuacions els lliuraven obsequis, copes, guardons... La Núria Badia també va participar en actes que es van fer a Molins de Rei. Cal dir que algun

Molins de Rei, plural; femení, singular

diumenge ambdues agafaven el tren i anaven a visitar els infants de l'Hospital de Nens de Sant Joan de Déu de Calafell, els portaven llaminadures i hi actuaven amb l'afany d'entretenir-los, la qual cosa fa destacar un altre cop aquesta voluntat d'estar al costat dels nens i les nenes necessitats. Podeu descobrir més

El tema de la seva devoció a Santa Gemma va ser motiu de controvèrsia amb Mn. Enric Paradedà. És que, certament, algun sector eclesiàstic va oposar resistència a la devoció a aquesta santa.

aspectes referents a la relació entre l'Anita Suñé i la seva alumna Núria Badia al periòdic Llobregat¹⁷. La mestra va tocar a la capella dels Pares en les noces de la seva alumna, en el mateix lloc on molts diumenges totes dues havien tocat i cantat, tot arrodonint, així, una excel·lent relació.

L'Anita Suñé compartia la caritat de la seva tia i professava, com ella, una forta convicció cristiana. Sentia una gran devoció per Santa Gemma de Galgani, de la qual tenia moltes imatges, que també solia regalar. No se sap ben bé arran de qui o de què li venia aquesta fervent devoció per la santa. El que és cert és que l'Anita Suñé va sentenciar una vegada, potser fent un lligam amb la santa passionista: *"Només comprèn el dolor aquell qui l'ha sentit"*¹⁸. El tema de la devoció a Santa Gemma va ser motiu de controvèrsia amb Mn. Enric Paradedà. És que, certament, algun sector eclesiàstic va oposar resistència a la de-

voció a aquesta santa; fins i tot es va suspendre la fundació de diversos convents fins que una comissió pontificia va dictaminar a favor de les seguidores passionistes.

Molts molinencs i molinenques recorden molt bé que l'Anita Suñé impartia classes de música a casa seva, al costat del piano que hi havia a l'estança de la planta baixa, amb els porta-retrats amb les seves fotografies damunt, alguns cops amb una bombonera i amb alguna flor. I, és clar, la presència sempre de nenes i joves que hi assajaven. Amb tot el que heu pogut anar llegint, és fàcil comprendre que l'Anita Suñé aprofités el talent de totes les seves alumnes i joves locals, així com totes les seves coneixences de Ràdio Barcelona, per importar el model d'acte benèfic en què ella col·laborava i realitzar-lo, a la seva manera, a Molins de Rei.

També és rellevant comentar que l'Anita Suñé tenia una gran coneixença amb la família Samaranch, tant amb Francesc Samaranch, com amb Joana Torelló. En especial, gaudia d'una bona amistat amb un dels seus fills, Joan Antoni Samaranch i, també, amb la seva esposa M. Teresa

L'Anna Suñé amb la seva alumna Núria Badia (amb el ram) envoltada de nenes que l'Elvira Carbonell (1947) tenia recollides a casa seva.

ANNA SUÑÉ CARBONELL, UNA DONA SILENCIADA 1925-1961

Francesc Ballester Lozano

Salisachs, als quals visitava sovint al seu despatx de Barcelona acompanyada per una de les seves alumnes, la Lolín Hernández. Gràcies a aquesta coneixença va aconseguir importants col·laboracions en la seva causa d'ajudar a persones necessitades de Molins de Rei (joguines, roba, diners...). L'Anita Suñé va dedicar un poema al matrimoni amb motiu del naixement de la seva filla M. Teresa, que porta per títol "Cançó de bressol" i que està recollit en el llibre "Records" (1958).

La que va ser la primera gala benèfica organitzada per l'Anita Suñé a Molins de Rei va celebrar-se el matí del 15 de gener de 1950. Per a la seva organització, va comptar amb la col·laboració d'un grup d'amigues

Amb tot el que heu pogut anar llegint, és fàcil comprendre que l'Anita Suñé aprofités el talent de totes les seves alumnes i joves locals, així com totes les seves coneixences de Ràdio Barcelona, per importar el model d'acte benèfic en què ella col·laborava i realitzar-lo, a la seva manera, a Molins de Rei.

que ella mateixa va anomenar Comissió de senyoretes organitzadores de la gala benèfica. Hi van actuar una bona part dels nens i les nenes dels programes radiofònics de Ràdio Barcelona "Siguiendo mi camino" i "Miniaturas", així com un bon nombre de nenes i joves de la vila interpretant cançons, danses, recitant poemes, etc... El benefici econòmic es destinà a la Junta Pro-Hospitals i Beneficència. No obstant això, una part de la recaptació havia de permetre, com així va ser, adquirir un aparell ortopèdic per a un nen de la vila. El 16 d'abril del mateix any es va tornar a fer una altra gala benèfica amb l'objectiu de recollir diners per a la Junta Pro-Hospitals i Beneficència. També, hi van sortejar una nina per recollir prou diners per adquirir set parells de sabates per als nens i

les nenes molinenques que havien de fer la primera comunió i que eren fills de famílies amb dificultats econòmiques. Es va lliurar la recaptació a Mn. Enric Paradedà. A més de l'Anita Suñé, hi van participar els joves molinenques Fèlix Esteve i Carme Lozano i l'alumna Núria Badia. També, hi ha referència de l'actuació d'altres nenes: Marita Vendrell, Maria Teresa Carrasco, Cèlia Garriga, Rosario Reverter, Genoveva Carrasco, Carme Gómez, Antònia Nicolau, Lolín Vidal i Maria del Carme Capellades¹⁹.

Durant uns quants anys es van anar fent periòdicament gales benèfiques. Primerament, van tenir molt d'èxit però, amb el temps, en va anar decaient l'interès entre la població molinenca. No ens ha d'estranyar, doncs, que la premsa local també ja no se'n fes ressò. Tot i així, encara trobarem ressenyades les gales benèfiques realitzades els anys 1951 i 1952, sempre dutes a terme per aconseguir fons per millorar la situació d'infants malalts, de famílies necessitades, etc... Sempre es desenvolupaven seguint el mateix guió: combinant l'actuació de nenes i joves locals (cantant, dansant, recitant...) amb l'actuació de nenes i nens de programes radiofònics barcelonins i, també, l'actuació d'artistes de renom del quadre escènic de Ràdio Barcelona. A més a més, s'incorporava la presència de locutors coneguts de la ràdio, la qual cosa donava més consistència a les gales. Van realitzar-se gales benèfiques ben bé fins a l'any 1956 o 1957, segons que recorden les persones amb qui hem parlat. A tall de mostra, entre les persones de renom que van participar en les gales benèfiques, hi ha: Isidre Sola, Estanís González, J. Llasat, Federico Gallo, Jorge Arandez (locutor), Josep M. Angelat, César Oginega, Enric Casademont, Joan Dalmau i en Viñas (esmentats en l'article), Dámaso García, Ramon Coello, Maria del Carme García Lecha (locutora i guionista), etc... També, hi ha constància documental que en força gales hi

ANNA SUÑÉ CARBONELL, UNA DONA SILENCIADA 1925-1961

Francesc Ballester Lozano

col·laborà Ràdio Molins de Rei, presentant els participants en el seu programa "Hora del sábado"²⁰. I encara, en alguna de les gales benèfiques hi havia també les esposes de les primeres autoritats locals, les

cas, però sense anomenar els metges i les nombroses clíniques que va haver de visitar i que no li van saber resoldre la malaltia. Tanmateix, vol subratllar la dificultat administrativa que hi havia els anys cinquanta per

Festival Benèfic a Molins de Rei (entre 1950-1952).

quals formaven part de la Unió de Mares d'Acció Catòlica.

És molt difícil precisar fins a quin any es van realitzar a Molins de Rei gales benèfiques organitzades per l'Anita Suñé. La majoria de testimonis coincideixen a afirmar que gairebé se'n van celebrar fins que l'Anita Suñé va començar a festejar (al voltant de l'any 1957). Si bé el dia 24 de novembre de 1957 va celebrar-se un festival benèfic a la Joventut Catòlica, on van participar persones vinculades també al Foment Cultural i Artístic, no hi ha constància que l'Anita Suñé l'organitzés o hi participés²¹.

Per la seva rellevància i pel que pot significar per comprendre una mica més la figura de l'Anita Suñé, volem incorporar en aquest article el testimoni d'un molinenc que pensa que ella va salvar-li la vida ajudant la seva família i preocupant-se per la seva malaltia. Ens referim a l'Andreu Heredia Moreno, que ha accedit a aquesta referència explícita del seu

poder accedir a l'atenció hospitalària a Sant Joan de Déu. Doncs bé, l'Andreu Heredia, quan tenia vuit anys, va caure al pati de les Escoles Nacionals i va fracturar-se el maluc. Durant més de dos anys, va haver d'anar visitant metges i centres mèdics sense experimentar cap millora, fins que l'os se li va infectar greument i el seu estat de salut es va deteriorar perillosament. Si bé l'empresa on treballava el pare va avançar a la família uns diners per fer front al pagament dels fàrmacs que li subministraven, aquests diners els havien de retornar. La intervenció de l'Anita Suñé, davant de l'empitjorament del noi, va ser decisiva. Ingressat en una clínica de Barcelona, el van traslladar i hospitalitzar a Sant Joan de Déu de Barcelona, on el van atendre durant gairebé tres anys fins que es va recuperar. Durant els anys en què va estar ingressat, l'Anita Suñé va interessar-se sempre pels seus avenços.

És bo recordar, també, que al Foment Cultural i Artístic es va celebrar un

Molins de Rei, plural; femení, singular

acte en honor de l'Anita Suñé; probablement va ser l'any 1955, amb motiu del seu trentè aniversari, un any després de la mort del seu pare (17-6-1954). Cal especificar que no va ser un homenatge organitzat per les institucions locals i que tampoc el periòdic Llobregat ho va recollir. Aquell dia, l'Anita Suñé no va actuar tocant el piano, va estar asseguda a la llotja d'honor i va rebre l'emotiu homenatge dels molinencs i les molinenques que hi van assistir, de les seves alumnes, que hi van actuar, de joves locals que hi van participar i

La intervenció de l'Anita Suñé, davant de l'empitjorament del noi, va ser decisiva. Ingressat en una clínica de Barcelona, el van traslladar i hospitalitzar a Sant Joan de Déu de Barcelona, on el van atendre durant gairebé tres anys fins que es va recuperar.

dels nens i les nenes dels programes radiofònics en què ella col·laborava, així com dels seus amics i coneguts de la ràdio barcelonina. A més a més, hi van anar dues molt bones amigues seves: l'escriptora Carme Perarnau i la poetessa Marina de Castarlenas. Si bé d'aquest acte se'n va editar un programa d'actes, només se n'ha pogut recuperar, gràcies a la col·laboració d'una de les seves alumnes, la portada i la primera pàgina; no hi consta la data de la celebració. Hi podem trobar una de les fotografies més conegudes de l'Anita Suñé i, al darrera, hi ha un escrit de la seva amiga, l'escriptora Carme Perarnau de Bruse, el qual fa una breu síntesi de la trajectòria artística de l'Anita Suñé. També, hi ha un poema de felicitació de la seva amiga i poetessa Marina de Castarlenas, que reproduïm:

*Yo quisiera que la brisa
su mejor canción me diera:
el jardín, su mejor rosa,
el Cielo... ¡Una clara estrella!
El mar, su canción de cuna
para adormecer Quimeras;*

*la Amistad, su corazón
para refugio en tus penas.
De todas las alegrías
quisiera hacerte un Poema
para unirlo a tu Homenaje
con el que vibras y sueñas
y al que se une, también*

Maria de Castarlenas

Les cròniques de la vila relaten un esdeveniment que creiem que és interessant de ressenyar aquí. És de quan l'Anita Suñé ja no feia gales benèfiques i ja treballava de mestra de música a les Escoles Nacionals. El 25 d'abril de 1958 es va constituir a l'Ajuntament la Comissió del Patronat local d'homenatge a la vellesa. Ja s'havia constituït un cop, l'any 1953, però des de llavors ja no n'hi havia hagut cap altre. No ens ha de sorprendre trobar-hi l'Anita Suñé; el que sí que realment estranya és veure-la inclosa en la relació de membres del Patronat com a corresponsal local de premsa. És probable que la vinculació de l'Anita Suñé amb el periòdic local Llobregat, a més de la seva voluntat de col·laboració, li permetés ocupar aquesta vacant en el Patronat. Volem subratllar, perquè pensem que és una dada rellevant, que de les vint-i-nou persones que s'hi relacionen, només quatre són dones: la delegada de la secció femenina de les FET, una mestra de les escoles, la secretària de joventut femenina d'acció catòlica i l'Anita Suñé, com hem dit, corresponsal de premsa local. I tanmateix —i és una dada interessant per fer constar en aquesta secció de la revista L'Espai— en la foto dels membres del Patronat, feta el 14-9-1958, que es pot veure a les Cròniques de la Vila, no hi surt cap de les quatre dones que en formaven part.

Per recaptar diners per a l'homenatge a la vellesa, el dia 2 d'agost de 1958, a la pista del Club Samaranch va tenir lloc un festival benèfic amb la presència del Sr. Joan A. Samaranch (en aquella època, diputat provincial i membre de l'Ajuntament de Barce-

Molins de Rei, plural;
femení, singular

lona) i de les autoritats locals. Hi va haver una representació teatral, amb actors i actrius de Molins de Rei, i també hi van prendre part actors i

Tanmateix –i és una dada interessant per fer constar en aquesta secció de la revista L'Espai– en la foto dels membres del Patronat, feta el 14-9-1958, que es pot veure a les Cròniques de la Vila, no hi surt cap de les quatre dones que en formaven part.

actrius del quadre escènic de Ràdio Nacional, els quals van assistir-hi gràcies a la bona relació que l'Anita Suñé mantenia amb aquesta emissora. El 14 de setembre d'aquell any es va fer el festival d'homenatge a la vellesa. Va ser al Foment Cultural i Artístic. L'Anita Suñé hi col·laborà dirigint la canalla, les nenes de les Escoles Nacionals i del col·legi Ntra. Sra. de Montserrat (Les Monges) que van ballar i cantar. També es va encarregar que hi assistissin coneguts locutors radiofònics barcelonins, com Pilar Montero i Enric Casademont²³. Uns dies abans d'aquest festival, l'Anita Suñé s'havia casat.

Matrimoni i defunció

L'Anita Suñé es va casar el mateix dia que feia trenta-tres anys. Era el 6 de setembre de 1958, a l'església parroquial. L'Anita Suñé va contraure matrimoni amb el Sr. Monserrat Esteva Terrassa (mallorquí, nascut l'any 1920), després de poc temps de prometatge²⁴. El seu marit, abans de casar-se, era germà llec. Era un capellà del col·legi Sant Miquel (Els Padres), el qual no havia rebut ordes eclesiàstics i que, per tant, podia accedir al matrimoni sense gaires impediments. Una de les sis dames d'honor del casament va ser Lolín Hernández. M. Teresa Riera, en el seu llibre "*Fem memòria*", fa constar en relació amb aquest esdeveniment: "*La boda va ser molt espectacular i molt diferent de la seva vida mo-*

desta, tothom que ho va saber va anar a l'església per veure-la..., lluia un vestit de xantilli amb una gran cua, al cabell una corona de plata amb unes perles allargades i també un vel esplèndid que li queia sobre el vestit". La revista *Hola* va publicar una fotografia de l'enllaç²⁵. Un cop casats, el matrimoni va anar a viure a la casa dels pares de l'Anita Suñé, al carrer de Samaranch. Atesa la informació de què disposem i les opinions que hem pogut recollir, el matrimoni de l'Anita Suñé amb el Sr. Esteva no devia ser gaire afortunat.

D'aquest matrimoni va néixer Miquel Àngel, el dia 10 de gener de 1961. Com que la mare tenia moltes dificultats per recuperar-se després del part, el fill de l'Anita Suñé ja no va venir mai a Molins de Rei. Es va quedar al càrrec de la seva àvia paterna, Caterina Terrassa. Hi ha molí-nencs que l'han conegut, però Miquel Àngel ha fet la seva vida a Barcelona i a Mallorca.

Com el seu pare, l'Anita Suñé tenia problemes amb la diabetis i el seu estat de salut va empitjorar a resultes

Lluia un vestit de xantilli amb una gran cua, al cabell una corona de plata amb unes perles allargades i també un vel esplèndid que li queia sobre el vestit". La revista *Hola* va publicar una fotografia de l'enllaç.

del part, del qual ja no es va recuperar. Va morir el dia 1 de febrer de 1961, als trenta-cinc anys. La van enterrar l'endemà, el dia 2, dia de la Fira, al cementiri de Molins de Rei. Hi va assistir molta gent, a l'enterament. I, si bé cap de les persones entrevistades recorda la presència de les primeres autoritats locals, sí que se sap que hi va anar M. Teresa Sallisachs, l'esposa de J. Antoni Samaranch. Les despulles de l'Anita Suñé estan dipositades en el nínxol del grup Sant Josep I, núm. 56, illa C,

Molins de Rei, plural; femení, singular

que actualment és propietat de Magdalena Arús. La seva defunció, la va signar el metge Francesc Fàbrega Xumetra. Se sap que al cap d'uns quants anys, el Sr. Esteva es va tornar a casar.

També, uns quants anys després, el 10 d'agost de 1969 moria accidentalment el germà de l'Anita Suñé, Joan, empadronat a Colomers (Baix Empordà). L'Agneta Carbonell va marxar de la casa del carrer de Samaranch. No coneixem ni la data ni el lloc de la seva mort.

La premsa local no es va fer ressò de la defunció de l'Anita Suñé, fet que no deixa de sorprendre. No obstant això, es pot trobar una referència a la seva mort a les cròniques de la vila, la qual reproduïm: *"Por el Sr. Alcalde (Sr. Josep Vilagut Llobet) se da cuenta del fallecimiento de doña Ana Suñé Carbonell (E.P.D.), Profesora de Música y Danza de la Sección de Niñas del grupo escolar; segada su vida en plena juventud y cuando se esperaba tanto de ella en su magnífica actuación en las Escuelas Nacionales, acordándose por tan luctuoso motivo hacer constar en acta el sentimiento de la Corporación Municipal, por esta sensible pérdida y transmitir a sus familiares su más sentido pésame"*²⁶.

Bé, no podem acabar aquesta aproximació biogràfica sense afirmar que molta gent que va conèixer l'Anita Suñé i Carbonell creu que Molins de Rei li deu un reconeixement. Vist això potser seria convenient parlar i valorar si n'hi ha prou de tenir-la present cada u de novembre, diada de Tots Sants, quan el consistori disposa davant el seu nínxol un ram de flors, en senyal de gratitud. Hi ha arguments per posar-ho a debat: les seves accions solidàries, generoses i altruistes vers nois i noies necessitats, molinencs i molinenques que van rebre la seva ajuda, sincera i callada; la seva col·laboració en festivals benèfics barcelonins perquè cap infant no es quedés sense la seva

joguina el dia Reis; el seu interès artístic i pedagògic per la música, que va transmetre a força nois i noies a casa seva sense rebre res a canvi i com a mestra de música de les Escoles Nacionals. No ens podem pas oblidar de la seva excel·lència com a pianista, tant a Catalunya com al País Valencià; ni tampoc de la seva faceta com a poetessa, potser menys coneguda però que desitgem fer-vos conèixer ben aviat, per poder-ne gaudir.

Des de la secció "Molins de Rei, plural; femení, singular" participem del que ha de ser la recuperació col·lectiva de la seva memòria; manca, no obstant això, el reconeixement institucional a una dona que, si més no, són molts els qui opinen que té tants mèrits com qualsevulla de les dones a les quals Molins de Rei ha honorat posant el seu nom a un carrer.

Notes

1 Podeu trobar la secció "Molins de Rei, plural; femení, singular" en els set exemplars publicats, llevat del núm. 4. Voldria fer especialment referència a l'article publicat en l'exemplar núm. 5, sota el títol, "Les dones protagonistes de la Història: El record de les dones en el nom dels carrers". Actualment, a Molins de Rei no hi ha cap carrer que porti el nom d'Anna Suñé Carbonell.

2 En relació amb aquest aspecte podeu llegir el llibre "Guerra civil i franquisme a Molins de Rei", Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2001. Es tracta del llibre que recull les comunicacions de les Terceres Jornades d'Estudis sobre història local celebrades a Molins de Rei l'any 1999.

3 Llobregat, núm. 62, de 27-10-1949.

4 Expedients instruïts per a la contractació d'una professora de música i dansa en el grup escolar (secció nenes) de l'Ajuntament de Molins de Rei: anys 1958, 1959 i assentaments de pròrroga de 1960 i 1961. També, Cròniques de la vila realitzades pel Sr. Joan Pi Saumell (cronista oficial), ref. 9 d'abril de 1958, tom I (juliol 1957-desembre 1959). Existeixen també altres referències, com la de la seva continuïtat com a mestra de música (17-12-1958 i 8-1-1960).

5 Cròniques de Molins de Rei, ref. 28 de juny

Molins de Rei, plural;
femení, singular

de 1959, tom I (juliol 1957-desembre 1959). Pel que fa al festival de l'any 1960, es pot trobar a Llobregat, núm. 157, de juliol de 1960.

6 *Cròniques de la vila*, ref. 23 de gener de 1961, tomo II (1960-1961).

7 *Llobregat*, núm. 62, de 27-10-1949.

8 *Llobregat*, núm. 57, 15-9-1959.

9 *Llobregat*, núm. 62, de 27-10-1949.

10 *Llobregat*, núm. 78, de 4-5-1950.

11 *Llobregat*, núm. 86, de 15-12-1950.

12 Barcelona Teatral – Semanario de espectáculos, febrer de 1952; *Llobregat* núm. 100, de març-abril de 1952.

13 Marisa Godies, Records, 1958 (edició particular).

14 *Llobregat*, núm. 62, de 27-10-1949.

15 *Llobregat*, núm. 98-99, de gener - febrer de 1952.

16 *Llobregat*, núm. 97, de 24-12-1951; *Llobregat*, núm. 100, març-abril de 1952; *Llobregat*, núm. 98-99, de gener - febrer de 1952.

17 *Llobregat*, núm. 62, de 27-10-1949 i núm. 83, d'1-9-1950.

18 *Llobregat*, núm. 62, de 27-10-1949. Dir, també, que Santa Gemma de Galgani va morir amb 25 anys, va ser beatificada l'any 1933 i canonitzada l'any 1940, com a santa passionista: seguidora de Sant Pau de la Creu, que va fundar la comunitat de Germanes Passionistes, que estimen i fan estimar la Passió i Mort de Jesucrist.

19 *Llobregat*, núm. 70, de 5-1-1950 i núm. 71, de 25-1-1950. Tanmateix, existeixen referències a les gales benèfiques celebrades a Molins de Rei a *Llobregat* núm. 76, de 30-3-1950; núm. 77, de 20-4-1950 i núm. 78, de 4-5-1950.

20 *Llobregat*, núm. 102, de 31-5-1952.

21 *Llobregat*, núm. 126, de desembre de 1957.

22 *Cròniques de la Vila*, tomo I (25-4-1958).

23 *Cròniques de la Vila* (14-9-1958).

24 *Llobregat* núm. 135, setembre-1958 (Estadística parroquial).

25 RIERA, M.Teresa "Fem memòria", 2003 (pàg. 219). També hem de dir que s'ha fet la recerca a l'arxiu de la revista *Hola*, com també a l'Hemeroteca de Barcelona. S'han trobat i revisat, sense sort, tots els exemplars publicats entre setembre de 1958-setembre de 1959, llevat del núm. 737, de l'11-10-1958 (no recuperat), on ben segur hauria estat publicada la fotografia.

26 *Cròniques de la vila*, dimecres, 8 de febrer de 1961.

Des d'aquestes línies, volem agrair la col·laboració dels molinencs i molinenques que, gràcies a les seves aportacions, ens han permès conèixer aspectes de la vida de l'Anna Suñé Carbonell, especialment:

Persones entrevistades

Abella Carbonell, Rosalia
Asensi Barberà, Joan
Badia Parellada, Núria
Bonells Tort, Núria
Crous Tuset, Rosa
Heredia Moreno, Andreu
Hernández Pelegrín, Lolin
Lozano Villanueva, Carme
Lozano Villanueva, Ma. Lluïsa
Ollé Bordas, Paquita
Port Martí, Joan
Rebulà Rebulà, Carme

Altres aportacions

Aguiló Abella, Miquela
Brucart Figueras, Isabel
Buscà Canals, Àngel
Herrera Poyano, Mercè
Pujol Tort, Mercè